

Och som jern gifver et svart, och Cobolt-regulus et blått glas, samt desse färgor hvarannan närmaft komma; så synes och deraf, at en liten tillats af blådt, åfven kan tingera det svarta glaset med en blå färg: så at en utaf en jernhaltig färg-Cobolt tilvårkad Saflor består så vål af jern, som regulo Cobalti, begge tillsammans vitrificerade.

Häraf kan och slutas, at en liten blandning af Cobolt-regulus hos jern, ej gör något kallbräckt, utan et godt och segt jern; däremot jag funnit Arsenicum in forma regulina eller metallica med jern sammanmångt, likna uti brottet, och andra egenskaper et kalbräckt tackjern.

L I M N I A, En obekant Vext

Beskrefven af

CARL LINNÆUS.

Till förene har jag åtskillige gånger upvift för Kongl. Akademien växter som varit nyttige uti œconomien eller Medicinen, men nu kommer jag med en, hvars nytta hvarken jag eller någon annan har sig ännu bekant.

Vi hafva merendels fått uti utländska Vetenskaps Societeter hvad nytt upfunnits af Diur och växter, ty tager jag mig tilfälle at här gifva dem tillbaka en ny växt, som de aldrig sedt eller kient.

Denna växt såges först vara funnen på östra sidan emellan Siberien och China, där ifrån hon nyligen bracktes til Petersburg af Ryska Bota-

Botanicis; jag fick den samma af en god vän och lård Botanist i Petersburg, som skickade mig henne förledit år genom Hans Kongl. Høghets Hof-Prædicant Herr Magister BÆLTER. Hon stod förleden Sommar uti Upsala trågård utan blomma, förleden vinter bevarades hon uti det kalla Orangeriet ifrån frost, där hon hela vintren behölt sine gröne blader, ock i April begynte slå ut sine stielkar, men först i Maji viste sine blommor, som hela Maji månad continuera at framkomma, den ena efter den andra.

ROTEN är trådig, utan at krypa, men slår ut vid sit hufvud åtskilliga hiertan, som trågårdsmåstarena bruka det at kalla, utur hvilka bladerne utspringa; denna rot håller sig år från år, ock låter sig låt fördelas uti flere plantor.

BLADEN äro stora som yttersta leden af en tumme, ägg formige (ovala) något spitsige, något kiöttfulle eller succulente, helt glatte, glantsande på öfra sidan, reflate ifrån basen til ipitsen med 3 eller 4 iholige strimor, i kanten hela ock ofördelte, alla sitta på långa bladskaf som in under äro rundade, men ofvan uppå flate ock utholkade; desse bladskaf äro väl så långa som sielfva bladet, ock utkomma utur roten utan ordning, dock de inre, senare.

STIELKAR två eller tre framkomma inom hvar hierta af roten, hvardera inom et af de nedersta och yttre bladskafsten; desse stielkar äro

ro runde, glatte på slut utvuxne, utan någon den minsta gren, och nästan så långa som rotbladen, förän de på sig få tvenne mitt emot hvarandra sittande blad; hvilka blader äro ovale och nog likna rotbladen, men äro något större, på öfra sidan kupuge (convexa), inunder holige (concava), men desse hafva inga bladskafter, utan med sin bas omfamna hela stielken.

Sedan stielken passerat desse blader blifver han smalare och får några särskilte (alterna) små blader som väl äro ovale, men ej råflade, ock utväxer denna öfra stielken til samma längd med stielken nedan för de två store blader.

BLOMMORNE utkomma en och en, eller högst två, på sine egne blomskaf, som gå ut af stielken där de små bladen sitta, blomskaftern äro nakna och nog longe i proportion mot blomman. De luta stadigt, så väl förän blomman står ut, som sedan hon är förbi; men den dagen som hvar och en blomma står i sin fågring äro desse blomskaf helt rake och uprättade, at blomman må emottaga luften och Solenes strålar. Det är artigt at se huru blommorne på desse blomskaf mot natten eller mot oväder alltid böjas neder at jorden, at regn eller dagg ej må lägga sig på dem och förhindra deras föecundation.

Blommorne bestå hvardera af et *Blomfoder* som är sammansatt af 2 små ovale blader, hvilka äro gröne, trubbige och beständige. *Blomkronan* består af 5 blomblader, som äro jemnstora,

flora, trubbiga, i spitsen klöfde, liffårgade med purpurstrimor, nästan som i Geranio, något iholige (Concava), hvarder blombladet sitter på en liten smal nagel håftat vid fästet.

Ståndarne (Stamina) äro 5 stycken, deras *knappar* äro aflånge, men *strångarne* smala, spitfige, kortare än blomman, uprâte, men med spitsarne nedböjde hvarigenom sker at ståndarne, som äro längre än *Spiran*, dock icke blifva högre än sielfva märket på *Spiran*.

Spiran (Pistillen) består af et litet äggformigt ämne innom blomman ståndt, med en trådlik *stift*, som är nogot kortare än ståndarne, flutad med et *märke* som är fördelt uti 3 tillbaka böjde aflånge delar.

Fruckten är et ovalt fröhus, som gömmes innom blomfodret bestående af et enda rum, som springer sönder uti 3 väggar eller valculas.

Fröen äro allenast 3 nästan ovale, hopkramade, glatte.

Det är här märkvärdigt at *blomskäften* först hänga aldeles nederböjda förän blomman slår ut, men samma dag blomman öppnar sig, uprättar sig des blomskäft, så länge blomman varar, så snart den är förbi, böjer straxt blomskäftet sig neder åt jorden, och står således nedbögt, til fruckten blifver mogen, då dagen förut, blomskäftet åter uprättas til des fröhuset smullit sönder och utspridt fröen.

Af denne gifne beskriifning ser man at denna växt aldrig är beskrefven eller af någon Botanist uti publique skrifter nämnd. Man kan af alt detta se at denna ört är på långt håll släckt med *Anacampseros* och *Portulaca*. och ånteligen sluter man at hon bör föras under *Claytonia* genus af hvilket tilförene et enda species varit bekant i America.

Det är fuller vist at denna *Limnia* differerar ifrån Characteren af *Claytonia* medelst et i 3 delar fördelt stigma åller märke, samt 3 frön, då man likväl låsit at stigma uti *Claytonia* voro ånkelt, och flere frön uti fröhuset, dock som *Claytonia* är ej ännu nog tilräckeligen sedd, och så många synnerliga märken öfverens stämmande emellan bägge, har man ej orsak at skilja desse två species uti särskilte genera; utan kommer denna at kallas

Claytonia foliis ovatis.

Limnia. vulgo. Men den andra eller Americaniska.

Claytonia foliis linearibus.

Claytonia Gron. virg. 25.

Ornithogalo affinis virginiana, flore purpureo pentapelaloide bannisteri. Pluck alm. 272. t. 10. 2. f. 3. Rudb. elys. 2. p. 139. f. 6.

Figuren af denna växt visas uppå Tab. V.

Utdrag

Linne

, Carl von. 1746. "Limnia, en obekant vext Beskrefven af Carl Linnaeus." *Kungl. Svenska vetenskapsakademiens handlingar* 7, 130–134.

View This Item Online: <https://www.biodiversitylibrary.org/item/179749>

Permalink: <https://www.biodiversitylibrary.org/partpdf/263302>

Holding Institution

Natural History Museum Library, London

Sponsored by

Natural History Museum Library, London

Copyright & Reuse

Copyright Status: Public domain. The BHL considers that this work is no longer under copyright protection

This document was created from content at the **Biodiversity Heritage Library**, the world's largest open access digital library for biodiversity literature and archives. Visit BHL at <https://www.biodiversitylibrary.org>.